

LARS JALMERT

Likgiltighet största hindret för mansforskningen

Mansforskningen har lärt mycket av kvinnoforskningen. Men mansforskningen har ännu inte spelat någon framträdande roll. Likgiltigheten inför kritiskt inriktade könsperspektiv i den manliga forskningsvärlden utgör det största hindret för mansforskningens fortsatta utveckling.

Mansforskningen har hittills spelat en undanskymd roll. Kanske spelar den samma roll nu som kvinnoforskningen gjorde under sina första år. Det stora problemet för dagens mansforskning är utan tvekan att den negligeras. I den akademiska världen förefaller det vanligaste förhållningssättet gentemot mansforskningen vara att låtas som om den inte existerar. Och sannolikt har detta lett till att många män inte satsat helhjärtat utan snarare bara gjort inhopps – och lika snabbt hoppat ut igen. Ytterst få män ägnar sig åt mansforskning på ett seriöst sätt. Troligtvis finns det fler kvinnor än män inom "mansområdet" idag.

Svårdefinierat begrepp

Mansforskning, mansrörelse, manlighet och mansforskare är begrepp som är svåra att definiera – även om man sänker precisionskraven. Ytterst handlar det om svårigheten att bestämma målen vilket i sin tur beror på att så få män är involverade.

Sannolikt har många män så svårt att inse fördelarna med en jämnare maktbalans mellan könen att de inte uppfattar några mål för en sådan strävan och därför inte heller kämpar för en sådan. Om kvinnoforskningen har stött på motstånd har det åtminstone inneburit att motståndaren blivit synlig. Mansforskningen har inte ens sett motståndaren eftersom "malestream"-forskningen har tigit.

Intresset för mansforskning – och för en "ny" uppfattning om mannen – har ovedersä-

ligen emanerat ur kvinnorörelsen och kvinnoforskningen. Det är därför rimligt att i en översikt om mansforskning se denna som en reaktion på kvinnoforskningen och med denna utgångspunkt söka motiven till varför man forskar om män.

En annan bild av mannen

I sökandet efter orsaken till att män forskar om män tycker sig David Morgan finna fyra olika motiv (1992). Han säger själv att analysen inte är heltäckande eller absolut korrekt och medger också att den är spekulativ.

Det första motivet är att män kan känna att det inte längre är möjligt eller acceptabelt att forska och uttala sig om kvinnor. Istället vänder sig de som vill göra en insats i könsdebatten till studier av män och maskulinitet.

Ett annat motiv kan vara att män uppfattar kvinnoforskningen som i vissa avseenden orättvis. Männerna har ignorerats eller också har deras liv och erfarenheter blivit så förenklade att de inte känner igen sig i beskrivningarna. Det kan också finnas en slags avundsjuka gentemot de värden som kvinnor sagt sig omfatta och reproducera. Sammantaget kan detta motiv sägas stå för en önskan att ge en annan bild av mannen än den som kommit fram genom kvinnoforskningen.

Det tredje motivet bygger på en identifiering med feministiska värderingar. Morgan säger att detta kan vara fallet för homosexuella

män eller män som i något avseende misslyckats med att anpassa sig till de traditionella normerna för maskulinitet. I och för sig torde sannolikt motivet kunna återfinnas även hos andra, men väsentligt är likväl att motivet hör ihop med uppfattningen att vi lever i ett samhälle med ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män.

Det fjärde motivet för att ägna sig åt mansforskning kan vara att man uppfattar det berättigade i argumenten från feminister. Detta kan leda till två reaktioner, dels skuld känslor, dels en övergripande kritisk inställning gentemot orättvisor.

Självfallet kan flera av de ovan nämnda motiven finnas och samverka hos en och samme man. Det går inte heller att utesluta opportunistiska motiv – varken personliga, karriärmässiga eller sexuella.

Klassisk mansforskning

En av de mest kunniga inom mansområdet är Joseph Pleck (1987). Han har delat in mansforskningens utveckling i fyra perioder; före 1936, 1936-1945 och 1945-1970. Tiden efter 1970 utgör den moderna mansforskningen.

Pleck beskriver den nordamerikanska utvecklingen men eftersom den klart dominerat även här är det rimligt att se likheterna – om än med någon tidsfördröjning.

Under 1800-talet och början av 1900-talet växte uppfattningen att varken kvinnor eller män kunde motsvara de krav som ett förändrat samhälle ställde på dem. Nästan hälften av alla män som rekryterades till första världskriget klarade inte de förväntningar som riktades mot dem, fysiskt och mentalt. Kvinnornas ansvar för barnen ökade och framförallt ökade farhågorna att mödrarnas inflytande över sönerna höll på att bli alltför starkt. Under början av 1900-talet skrevs åtskilliga artiklar som varnade för "feminisering" av pojkarna och männen.

I ett sådant klimat kom det första embryot till en teori om män när Lewis Terman och Catherine Miles publicerade sin *Sex and Personality*, 1936. Med utgångspunkt i den klassiska intelligenstestningens idéer slog de fast att det finns egenskaper, attityder och intressen som

är specifika för kvinnor respektive män. Det är dessutom möjligt att gradera femininitet respektive maskulinitet. Enligt Terman och Miles är dessa egenskaper motpoler på en endimensionell skala. Denna uppfattning var naturligtvis normativ eftersom den dikotomiserade femininitet och maskulinitet samt bedömde avvikelser i termer av psykisk ohälsa.

Även om perioden 1936-1945 också medförde andra inriktningar och kritik mot Termans och Miles' uppfattning blev deras perspektiv tveklöst mycket dominerande. Sålunda införlivades exempelvis maskulinitets-femininitetsskalor i otaliga mängder av psykologiska test (varav en hel del används än idag).

Efterkrigsperioden innebar en del förändringar som påverkade synen på kvinnligt och manligt. När männen kom hem från kriget mötte de självständiga kvinnor som hade tagit steget ut på arbetsmarknaden. Samtidigt utvecklades arbetsuppgifterna så att de i allt större utsträckning krävde utbildning och erfarenhet. För männens del innebar detta att de fick allt svårare att leva upp till det gamla idealet som familjeförsörjare.

I den psykologiska teoribildningen blev psykoanalytiska idéer och begrepp allt mer inflytelserika. Man blev allt känsligare för skillnader bland kvinnor respektive bland män, inte bara mellan dem.

Psykoanalytisk teori efter 1945 behandlade i allt större utsträckning individuella skillnader, framförallt bland män. Med utgångspunkt i uppfattningen att barn identifierar sig med sina föräldrar och att mödrar står för omvårdnaden av såväl döttrar som söner utvecklades föreställningar om vad detta har för betydelse framförallt för pojkarna. Man lade särskilt stor vikt vid de omedvetna processerna.

Det är exempelvis från denna period som en del i vår kultur mycket vanliga uppfattningar emanerar. De första teoriutkasterna problematiserade inte överdriven maskulinitet. Sådana resonemang kom först efter andra världskriget. Man ansåg att pojkar kunde utveckla hypermaskulinitet eller överkompensatorisk maskulinitet som ett försvar mot den omedvetet feminina identifikationen. Ytterligare betonades att hypermaskuliniteten lättare utvecklades om fadern var frånvarande.

Det är också från denna period som vi fått föreställningen att hypermaskuliniteten i sin tur ofta ledde till ungdomsbrottslighet bland pojkar. Det är en förklaring som används än idag!

Även om Pleck (1987) gör en periodisering av utvecklingen hävdar han att alla perioder utom den sista egentligen samverkar och förstärker varandra i utvecklandet av en bestämd teori eller ett bestämt synsätt. Pleck kallar denna "the theory of the male sex-role identity (MSRI)". Sammanfattat innebär MSRI att kvinnor och män tillägnar sig sin könsrollsidentitet genom att förvärva egenskaper, attityder och intressen som bekräftar deras biologiska köns-tillhörighet. De problem som detta medför är emellertid fler och dessutom allvarigare för män. En icke adekvat tillägnan kan resultera i femininisering, homosexualitet och hypermaskulinitet.

Från 1970 och framåt har MSRI:s betydelse minskat alltmer. Detta beror på flera faktorer, bl a att forskningsresultat visat att teorin inte är hållbar. Utvecklingen inom forskningen och nya attityder till könsroller har haft sin betydelse. Men framförallt har kvinnorörelsens och kvinnoforskningens kritik av det grundläggande synsättet medfört att MSRI inte längre intar någon dominerande position, åtminstone om vi följer Pleck.

Modern mansforskning

Kenneth Clatterbaugh (1990) har i en översikt diskuterat sex olika trender i den amerikanska mansrörelsen medan Daniel Ekman (1992) ger sexton olika perspektiv på maskulinitet.

Clatterbaughs indelning är främst inriktad på nordamerikanska mansrörelser vars motsvarigheter vi knappt ens sett antydningar till i Skandinavien.

Ekman är i större utsträckning forskningsinriktad och baserar urvalet på facklitteratur, utgiven främst på svenska. En slutsats som kan dras av Ekmans arbete är att vi inte har haft något/några dominerande synsätt i de skandinaviska länderna utan att den mesta forskningen varit isolerad.

Clatterbaugh inleder sin analys med det konservativa perspektivet som också var det som först dök upp i historien. Framförallt var det Edward Wilson (1975 och 1976) som i sina böcker gav sociobiologiska och biologiska förklaringar till att män är som de är.

Enligt företrädare för den konservativa skolan är det naturligt att män är försörjare och beskyddare som dominerar både politiskt och socialt. De förespråkar ett samhälle med betoning på den traditionella kärnfamiljen och eftersträvar en uppvärdering av de traditionella könsrollerna. Genetisk predisposition bör omsättas i faktiska beteenden. Denna skolas företrädare är självfallet också motståndare mot feminismen som de anser motverkar samhällets möjligheter att hjälpa männen utforma sina adekvata maskulina roller.

Som alltid när det gäller biologiska teorier hänvisar man till företeelser i djurvärlden. Det är också under denna period som nobelpriset i medicin ges till tre etologer.¹

Anledningen till att Clatterbaugh ser detta som ett eget perspektiv är att det under sjuttio-talet blev allt vanligare med hänvisningar till biologin. Under de senaste åren har vi, åtminstone i Sverige, återigen fått möta biologismer – till detta återkommer jag.

Två falanger av profeminister

"Profeministerna" står för det andra perspektivet. Om man ser till antalet skribenter och teoretiker är det utan tvekan den största gruppen, såväl i USA som i Skandinavien.

Profeministerna går att dela upp i två falanger, den radikala och den liberala. Båda riktningarna anser att maskulinitet skapas och upprätthålls av förtryck och våld mot kvinnor i ett patriarkalt system. Patriarkatet begränsar och deformerar männen så att de inte kan utvecklas till mer humana varelser. För profeministerna är den traditionella mansrollen varken biologiskt baserad eller moraliskt nödvändig. Därför måste männen (och kvinnorna) bekämpa det överordnade systemet och skapa nya beteenden och attityder.

Namnet profeminister anger explicit att de tagit sin utgångspunkt i feminismen. Även om

det finns olika uppfattningar om huruvida män kan vara *förtryckta* i ett manligt system råder enighet om att systemet *begränsar* männens utvecklingsmöjligheter.

Profeministerna har bland annat blivit kritiserade för att de i alltför liten utsträckning diskuterat målen för utvecklingen, det vill säga hur män bör vara, och hur man skall åstadkomma förändring. De har ägnat alltför stor energi åt kritiken av det förhärskande systemet.

En stor del av det publicerade materialet under den moderna mansforskningens period kommer från det profeministiska perspektivet med betydelsefulla företrädare som Joseph Pleck (1981), Harry Brod (1987a) och Michael Kimmel (1987).

Protesterar mot diskriminering av män

“Männens rätt” kallar Clatterbaugh den tredje rörelsen som i vissa avseenden utgör en motreaktion på profeminismen. Det utmärkande för perspektivet är betoningen av de orättvisor som de anser att män drabbas av i samband med skilsmässor och vårdnadstvist. I USA kan en föregångare sägas ha varit fadersrättsrörelsen. Motsvarande rörelser finns också i Sverige, om än i varierande skepnader. Hittills har de dock inte varit särskilt långlivade.

Andligt perspektiv

Det “andliga” perspektivet som är baserat på jungiansk psykologi kallas ibland det “mytopoetiska” perspektivet. Inom rörelsen finns många inriktningar och företrädare, exempelvis John Rowan (1987), Robert Moore och Douglas Gillette (1990). Den klart dominerande personen är dock Robert Bly, varför nedanstående presentation fokuseras på hans verk. Han anser att maskuliniteten har sitt ursprung i djupa psykiska och andliga mönster. Den traditionella maskuliniteten eller mansrollen är däremot destruktiv, såväl psykiskt som andligt.

För att avtäcka, befria eller ta fram den äkta maskuliniteten behöver männen hjälp av myter, historier och ritualer som vi alla bär med oss, men fördolda. Målet för denna rörelse är

att frigöra den äkta maskuliniteten så att män blir mer kompletta människor.

En svaghet med detta synsätt är just svårigheten att finna målformuleringar, åtminstone explicita sådana. Clatterbaugh säger om detta perspektiv att det är “less political and more personal than other perspectives. It is also more symbolic than literal, and more therapeutic than theoretical.” (s. 87)

Bly efterlyser mer kraftfulla män

Robert Bly (1991) har nått ut till ett stort antal män – säkerligen flera miljoner – genom sin bok *Järn Hans* och sina föreläsningar. Därför är det viktigt att granska hans idéer kritiskt.²

Enligt Bly har männen blivit svaga, mjuka och förvirrade eftersom de förlorat sin äkta maskulinitet. Kvinnorna har däremot blivit starkare. För att återskapa den äkta maskuliniteten måste männen finna “vildmannen” i sig själva genom initiering till vuxen manlighet av äldre män.

Bly tycker inte att det är odelat negativt att männen har blivit mjuka. Han uppfattar de mjuka männen som livsbevarande men säger att de måste utvecklas ytterligare för att bli livgivande. Även om det är outtalat syns det tydligt att Bly tycker att de mjuka männen måste utvecklas till mer kraftfulla män – mer aggressiva.

Bly hävdar också att männen har blivit mjuka därför att de förlorat sina fäder eller fadersförebilder. De måste initieras i vuxenlivet av äldre män, vilket utesluter kvinnor.

Det är säkerligen ingen slump att Bly använder begreppet initiering. Männen skall invigas i någonting känt, så att de blir som män var förr. I begreppet initiering ingår just betydelsen att föras in i något känt. Till något annat kan man knappast initieras.

Många, kanske främst profeministerna, har gjort stora insatser för att försöka få män mer mjuka, öppna och tydliga i sina relationer till andra människor. Men någon vision av sådana män har inte Bly. Istället uppfattar han dem som förvekligade och ger därmed uttryck för en mycket traditionell inställning. Uppfattningar om mäns förvekligande är ingalunda nya

Efter andra världskriget ansåg man att pojkar kunde utveckla en hypermaskulinitet som ett försvar mot den omedvetet feminina identifikationen. (Teckning: Tina Sederowsky)

utan har framhållits förr av reaktionära krafter. Flera har också uppmärksammat det faktum att Bly och andra företrädare för synsättet egentligen förespråkar en återgång till det "ursprungliga" och "naturliga", till biologin. Clatterbaugh är en av dem som påpekar likheten mellan Bly och sociobiologerna.

I Blys bok och i olika intervjuer med honom märks åtskilliga antifeministiska tecken. Bly tillbakavisar anklagelserna men hans avståndstagande från kvinnor i männens värld är markant. Eftersom han dessutom gör en skarp åtskillnad mellan könen så framstår han åtminstone inte som någon profeminist. Även Susan Faludi (1992) betonar de starka antifeministiska dragen hos Bly.³

Det femte av Clatterbaughs perspektiv är "det socialistiska", vilket inrymmer uppfattningen av maskulinitet som i hög grad bestämd av den ekonomiskt determinerade klasstrukturen. I den moderna mansforskningen har detta inte varit något framträdande perspektiv och i Skandinavien inte ens ett tydligt sådant.

Det sista perspektivet benämns "det grupp-specifika" och har i USA företrätts av homosexuella och färgade män. De homosexuella männen har inte uppfattat att de på samma sätt som de heterosexuella "tjänar" på kvinnoförtrycket och har dessutom markerat homofobins betydelse för utvecklandet av en heterosexuell maskulinitet. De färgade har betonat rasförtrycket och hävdar att deras maskulinitet därmed blir annorlunda. Samtliga grupp-specifika perspektiv betonar att diskussioner om maskulinitet inte alltid skall utgå ifrån heterosexuella, vita medelklassmän.

Biologiska förklaringar typiska för lågkonjunktur

Eftersom mansforskningen har varit beroende av kvinnoforskningen kan det vara befogat att belysa ett par gemensamma företeelser. I kärva ekonomiska tider, som idag, brukar biologiska förklaringar till mänskligt beteende vinna gehör. Speciellt gäller detta könsskillnader. Det är lätt att se sambandet mellan lågkonjunktur och strävan att få bort kvinnorna från arbetsmarknaden, "tillbaka till hemmen". Däremot är det svårt att förstå de kvinnliga medicinare

och psykoanalytiker som under de senaste åren med allt större emfas hävdar många könsskillnaders beroende av biologiska faktorer. Det är desto märkligare eftersom Anne Fausto-Sterlings *Myths of Gender* (1992) utkom i en första upplaga redan 1985 och borde vara känd för biologiskt inriktade kvinno- och mansforskare.⁴

Får man flirta med kvinnoforskningen?

Tack vare kvinnoforskningen har kön blivit en kategori som idag anses central, åtminstone inom samhällsvetenskaperna. Kanske har mansforskningens hittills största insats varit att peka på behovet av ökad mansforskning. Men det finns hinder på vägen. Det visar Øystein Gullvåg Holter, Jørgen Lorentzen och Knut Oftung (1991) som har formulerat fem problemområden för den fortsatta forskningen:

1. Svårigheterna att genomföra jämställdhetsmålsättningar, även om de har brett politiskt stöd.
2. Omfånget av våld och sexuella övergrepp i personliga relationer med i huvudsak män som utövare.
3. Omfånget av psykiska och hälsomässiga problem som först och främst förekommer bland män, såsom drogmissbruk och självmord.
4. Avsaknad av kunskap om mansrollens och maskulturens betydelse för arbetsliv, politik och offentlighet.
5. En generell avsaknad av vetande och forskning om mäns världar i förhållande till kvinnors.

Det är svårt att bedöma hur långt mansforskningen avancerat eller visa på något framtida dominerande perspektiv. Ovanstående genomgång av de olika perspektiven visar att mansforskningsområdet är ett stort om än outforskat fält. Trots detta finns idag en del tecken på överensstämmelse mellan olika forskare.

Allt fler forskare talar om maskuliniteten som uttryck för att olika män uppvisar skilda mönster i varierande situationer och sociala sammanhang. I beaktande av MSRI-paradigmets starka inflytande under lång tid får detta ändå betraktas som ett framsteg. Allt fler har också börjat använda sig av ett interaktionistiskt eller relationellt perspektiv, där förän-

dringar hos det ena könet beskrivs och förklaras utifrån förändringar i relationerna mellan könen. Det faktum att man överhuvudtaget har börjat diskutera mansforskningens vara eller inte vara kan, paradoxalt nog, också tas till intäkt för att mansforskningen ökat i betydelse.

Ett område som jag inte behandlat är den så kallade fadersforskningen. Det kan anses tillhöra mansområdet även om det i sig självt är ungefär lika stort som mansforskningsområdet i övrigt. Det mest anmärkningsvärda med denna forskning är att den också förefaller intressant för exempelvis politiker. Därmed kan möjligheterna att genomföra denna forskning bli gynnsamma och i sin tur tillföra mansforskningen kunskap.

Genusbegreppet en återvändsgränd

Den omfångsmässigt begränsade mansforskningen har lärt mycket av kvinnoforskningen. Det går knappast att hitta ett enda område där inte kvinnoforskningen varit steget före. Det gäller inte minst forskningen om genusbegreppet.

Genusbegreppet diskuteras emellertid inte i någon nämnvärd utsträckning av mansforskarna och det är ytterst få som använder det. Att vi fick en diskussion om begreppet är inte konstigt eftersom det gamla könsrollsbegreppet betraktades som statiskt och alltför normativt. Det fanns också skäl att göra en kraftig markering av att även uppfattningar om vad som var "det biologiska könet" påverkades av sociala och kulturella faktorer.

Med genusbegreppet har man dock, enligt min mening, hamnat i en återvändsgränd. Begreppet förklarar ingenting, beskriver inte på ett bättre sätt än andra begrepp och predicerar inte bättre. Om man använder gängse, om än traditionella, kriterier är därför värdet av genusbegreppet mycket litet. Självfallet skall begreppet och synsätt diskuteras i den akademiska världen, men det är också väsentligt att inte fjärma sig från andra världar. På vilket sätt kan alla de kvinnor och män som i vardagen kämpar för ökad jämställdhet ha någon nytta av genusbegreppet? Personligen tycker jag att det fördunklar och mystifierar och jag misstänker

dessutom att det är en akademisk fälla – som om skapandet av nya begrepp skulle medföra ökad akademisk status. Genusbegreppet har också vållat debatt (se exempelvis Hirdman, 1987; Landby Eduards & Manns, 1987; Åquist, 1990; Carlsson Wetterberg, 1992.) Ett alternativ vore att använda begreppet kön, med åtföljande bestämningar. Varför inte tala om biologiskt kön, socialt kön, samhälleligt, politiskt, kulturellt, genetiskt och så vidare? Därmed skulle också socialantropologerna kunna fortsätta använda sitt genusbegrepp, med den innebörd de lagt i det. Sammanfattningsvis är det intressant – oavsett vilket begrepp som blir dominerande framöver – att mansforskare inte använder sig av genusbegreppet. Detta kan dock uppfattas som utslag av androcentricitet.

Hur ska vi organisera mans- och kvinnoforskningen?

Ytterst väsentligt är slutligen organiserandet av mansforskningen, kanske främst i relation till kvinnoforskningen. Harry Brod (1987b) frågar sig till exempel hur nära kvinno- och mansforskningen skall ligga varandra. Det finns förespråkare för att de bör höra ihop, kanske under benämningen könsforskning. Mot detta talar uppfattningen att detta skulle spegla en falsk likställdhet mellan de två områdena.

Ett annat motargument är att somliga skulle kunna tänkas uppfatta mansforskningen som något slags korrektion av kvinnoforskningen. Hur organisationen ska utformas i framtiden kommer förhoppningsvis att avgöras i dialog mellan kvinno- och mansforskare. Pålagor och direktiv från annat håll ger ingen fruktbar lösning. Och fortfarande kvarstår det största hindret för mansforskningens utveckling, nämligen den etablerade manliga forskningsvärldens likgiltighet inför kritiskt inriktade könsperspektiv.

NOTER

1. 1973 fick tre etologer, med Konrad Lorenz i spetsen, nobelpriset i medicin. Oavsett vad man har för uppfattning om halten i deras vetenskapliga arbeten är det anmärkningsvärt att nobelpriskommittén motiverar valet av pristagare med att de lärt oss så mycket om människor – även om motiveringen är oerhört krystad.
2. Kritik mot Bly har tidigare framförts av bland andra Gullvåg Holter (1992) och Jalmert (1993).

3. Den svenska utgåvan av hennes bok är tyvärr hårt stympad eftersom förlaget tagit bort hela notapparaten. Och det är just denna som visar vidden av hennes kunskaper. Susan Faludi har ett gediget underlag för sin kritik, men det har förlaget dragit undan!
4. Fausto-Sterling gör en noggrann granskning av alla könsskillnader som sagts och sägs vara biologiskt grundade. Eftersom Fausto-Sterling är biolog själv och utgår ifrån ett strikt naturvetenskapligt ideal och är lika strikt i sin uppfattning av vetenskaplighet är hennes argumentation mot biologiserandet ytterst intressant. Företrädarna för biologiseringar faller så att säga på ett eget grepp. Möjligen har hennes bok inte uppmärksamats därför att hon också går emot en del uppfattningar som omhuldas av motståndare till biologiseringar.

LITTERATUR

- Bly, R. *Järn Hans. En bok om män*. Stockholm, ICA Bokförlag 1991.
- Brod, H. *The Making of Masculinities*. Boston, Allen & Unwin 1987a.
- Brod, H. A Case for Men's Studies. I M. S. Kimmel (red.) *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity*. Newbury Park, Calif.: Sage 1987b.
- Carlsson Wetterberg, C. Vad kommer efter genussystemet? *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr 3, 1992, s 34-48.
- Clatterbaugh, K. *Contemporary Perspectives on Masculinity*. Boulder, Colorado, Westview Press 1990.
- Eduards, M. Landby & Manns, U. (1987) Debatt. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr 4, 1987, s 61-64.
- Ekman, D. *Perspektiv på mannen*. Uppsats för påbyggnadskurs i pedagogik. Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen 1992.
- Faludi, S. *Backlash: The Undeclared War Against American Women*. New York, Anchor Books 1992.
- Fausto-Sterling, A. *Myths of Gender: Biological Theories about Women and Men*. New York, BasicBooks 1992.
- Gullvåg Holter, Ø., Lorentzen, J. & Oftung, K. Program for mannsforskning. *Mannsforskning. Nyhetsbrev for Nettverk for forskning om men*, nr 3, s.4-12, (stencil) 1991.
- Gullvåg Holter, Ø. Om menn og forandring. *Mannsforskning. Nyhetsbrev for Nettverk for forskning om menn*, nr. 3, s. 22-23, (stencil) 1992
- Hirdman, Y. Makt och kön. I O. Petersson (Red.) *Maktbegreppet*. Stockholm, Carlsson Bokförlag 1987.
- Jalmert, L. *Bang* nr 1, 1993.
- Kimmel, M. S. *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity*. Newbury Park, Calif. Sage 1987.
- Moore, R. & Gillette, D. *King, Warrior, Magician, Lover: Rediscovering the Archetypes of the Mature Masculine*. New York, HarperCollins 1990.
- Morgan, D. H. J. *Discovering Men*. London, Routledge 1992.
- Pleck, J. H. *The Myth of Masculinity*. Cambridge: MIT Press 1981.
- Pleck, J. H. The Theory of Male Sex-Role Identity: Its Rise and Fall, 1936 to the Present. I H. Brod (Red.) *The Making of Masculinities*. Boston, Allen & Unwin 1987a.
- Rowan, J. *The Horned God*. New York, Routledge & Kegan Paul 1987.
- Wilson, E. O. *Sociobiology: The New Synthesis*. Cambridge, Harvard University Press 1975.
- Wilson, E. O. *On Human Nature*, Cambridge, Harvard University Press 1976
- Åquist, A-C. Debatt. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr 1. 1990, s 53-57.

SUMMARY

In his overview of men's studies the author begins with presenting some motives for conducting such studies. Although the motives may vary considerably one essential point is to carefully examine one's own motives in order to make serious efforts.

Dating the period of modern men's studies from the beginning of the seventies there is also a classical men's studies before that. This earlier period is devoted to studies where the central ideas are that women and men must acquire their sex role identities manifested by showing traits, attitudes and interests that confirm their biological sex.

According to Clatterbaugh (1990) there are six perspectives that are prominent during the modern period of men's studies and men's movements; conservative, profeminist, men's rights, spiritual, socialist and group-specific perspectives. From a scandinavian point of view the dominating ones have been the profeminist and the spiritual perspectives. At a theoretical and research-based level the profeminist perspective has been most prominent while the spiritual perspective has reached most attention.

The profeminist perspective is based on the ideas that patriarchy oppresses men as well as women, that in this system the men cannot develop into more emotionally involved human beings. The profeminists reject the idea that their gender role is biologically based.

Although the spiritual perspective has had several spokesmen especially Robert Bly is criticized in this article, due to the fact that he has been the only influential one in Scandinavia. Bly is criticized for being conservative in his view on men, for his antifeminism and for his emphasizing biological causes to gender differences.

In the concluding part of the article the author stresses the similarities between female studies and men's studies. The most evident obstacle to men's studies-to-day is the neglecting of its existence. Organising a future cooperation between female and male researchers is essential.

*Lars Jalmert
Pedagogiska institutionen
Stockholms universitet
106 91 Stockholm*